СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 33. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 19-го лютого 1943. No. 33. Jersey City, N. J., Friday, February 19, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗДЕРЖУЄТЬСЯ ПРОДАЖ МЯСНИХ І РИБНИХ КОНСЕРВ

ВАШИНҐТОН. — Аби здержати стиск покупців по крамницях мяса, який могли би зчинити люди, які не оглядаються на інших, уряд приказав крамницям здержати в середу в опівночі продаж мясних і рибних консерв. Не мається їх продавати аж до 1. квітня, коли почнеться їх продавати за пайковими квітками.

НОВИЙ РОЗПОРЯДОК ЗА ПАЙКУВАННЯ КАВИ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд Адміністрації Цін („О-Пі-Ей") зарядив, що кожна ґаздиня в своїй аплікації за другу книжечку военного пайкування має подати урядові, кілько кави вона мала в запасі 28. листопаду 1942. року.

Зарядження викликало немале здивовання збоку ґаздинь. Називають його прикладом бюрократизму. Деякі орґанізації вже почали проти зарядження протестаційну акцію.

ПЛЯН РОМЛА ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ДО ГОЛОСУВАННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Рух за відписання принаймні частини федерального податку за останній рік значно в конґресі скріпився. Конґресовий комітет для податків дістає кольосальну масу домагань в його користь. Заповідають його скоре піддання під голосування.

Проєкт конґресмена Довтона, на основі котрого малося би відписати половину податку за біжучий рік, теж зискує собі багато прихильників.

ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК.

ВАЛА ВАЛА (Вашинґтон). — На Блю Мавнтин, 17 миль звідсілля, розбився великий військовий бомбовик. Згинула в випадку вся залога, зложена з 10 вояків.

Випадок скоївся ще в минулий четвер, а в минулу неділю з літака зочено румовища літака і вислано до неї рятункову партію, яка добилася до сцени випадку аж у середу.

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ДАЄ ЗВІТ ПРО АМЕРИКАНСЬКИХ БРАНЦІВ У ЯПОНІЇ.

ВАШИНҐТОН.—Американський Червоний Хрест подав до публичного відома що він дістав потвердження, що американські военні бранці в японській неволі, які перебувають у Зенцуї, в Японії, одержали посилку товару й почти, вислану на кораблі „Ґрипсголму", підчас першої виміни дипльоматів.

Потвердження одержання висилки дістав Червоний Хрест від Макса Пестальоцці, делеґата Інтернаціонального Комітету Червоного Хреста, котрий відвідав табор бранців 28. грудня минулого року. В тому таборі було американців 234, з того числа 54 офіцирів. Здоровля бранців вдоволяюче. Вони дістали допомогу в харчах, одінню, медикаментах, папіросах і тоалєтних артикулах.

БИЗНЕС ЖЕРТВОЮ ВІЙНИ.

БОФАЛО (Ню Йорк). — „Бофало Найаґара Електрик Ко." начислила близько тисячки дрібних бизнесменів, що мусіли закрити свої підприємства внаслідок недостачі матеріялів, топлива, робітників і інших причин, викликаних війною.

ФРАНЦУЗЬКА ВІДПОВІДЬ НА ЗАКИДИ ЖИДІВСЬКОГО КОНҐРЕСУ.

ВАШИНҐТОН. — Французька військова місія до Злучених Держав подала до публичного відома відповідь на закиди, піднесені Американським Жидівським Конґресом і Жидівським Світовим Конґресом, що мовляв серед французів у Північній Африці покутує проти-жидівська політика націстів.

У відповідь на цей закид військова місія каже, що ґенерал Жіро останніми часами висловив весь свій осуд для расової дискрімінації, котрої практикування він міг власними очима оглядати підчас свого побуту як бранець у Німеччині. На погляд Жірода, того роду дискримінація є противна французькому духови. Французький командант у північній Африці теж рішучо осудив норимберґські закони проти жидів та видав два важні розпорядки, один про привернення жидам забраних їм маєтків, другий про дозвіл жидам посилати дітей до шкіл. Інші подібні міри будуть видані незадовго.

Жидівський Конгрес говорив у своїй недільній заяві, що в Північній Африці зроблено неохочо певні уступки, але не зроблено ніяких поважних змін ні в політичній ні в господарській ситуації.

ЗАРАДА НА ЧОРНУ БІРЖУ — ГРОМАДЯНСТВО.

ШІКАҐО. — Томас Е. Вилсон, один з провідників різницького промислу, заявив, що чорна біржа в мясному промислі є дуже серіозна справа, бо вона загрожує доставі мяса військам і аліянтам Злучених Держав. За перший крок для поборювання цеї чорної біржі Силсон уважає бойкот консументів: вони повинні здержуватися від купования мяса незаконно битої худоби або мяса, незаконно оціненого.

Пані Чіянг Кай-Шек Гостею у Білому Домі

ВАШИНҐТОН. — Паню Чіянг Кай-шек, дружину начального військового команданта китайських військ, котра приїхала до Злучених Держав просити допомоги для Китаю, привитав при приїзді до Вашинґтону президент Рузвелт і його дружина.

ЗАТОПЛЕНО ЯПОНСЬКИЙ КРУЖЛЯК

ВАШИНҐТОН. — Підчас недавного нападу на водах Тихого океану один американський підводний човен ушкодив і відай затопив японський кружляк. Офіціяльну вістку про це подав американський департамент фльоти.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ОБМЕЖЕННЯ ВИСОКИХ ПРИХОДІВ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт вислав до податкового комітету палати представників письмо, в котрім він домагається від них законного обмеження приходів до 25,000 долярів річно для самотних і до 50,000 долярів для подружених.

АРЕШТОВАНО НАЧАЛЬНИКА ВОЄННОЇ ФАБРИКИ ЯК ВОРОГА

НЮ ЙОРК. — Аґенти Бюра Інвестиґації арештували начальника одної фабрики для виробу военних інструментів за нельояльність супроти Злучених Держав. З ним арештовано сім інших німців, занятих у цьому самому підприємстві. Начальник, котрого йменя затаєно, побирав $75,000 долярів річної пенсії.

ІТАЛІЯ ВЖЕ ПУСКАЄ ПРОБНІ БАЛЬОНИ ЗА МИР

СТОКҐОЛЬМ. — З Риму доносять, що Вірджініо Ґайда, котрого звичайно вважають речником диктатора Мусоліпія, написав у своїй ґазеті „Джорнале д'Італія" статтю, в котрій заявляє, що Італія під певними умовами згодилася би на сепаратний мир. Каже він саме, що Італія могла би зробити мир з Британією й Злученими Державами, але ніколи з Росією.

Пише саме Ґайда, що Італія мусить ставити опір, поки Британія зрозуміє, що вона задовжується в Америці й тратить світові ринки. Тимчасом, за його словами, комунізм стає небезпекою для всего світу. Мовляв, советська Росія це справжня небезпека для обох воюючих сторін, себто Аліянтів і Осі. Якби держави Осі скапітулювали, то не було би нікому боронити світу перед небезпекою большевизму Тому вони мусять воювати, поки Аліянти зрозуміють небезпеку большевизму.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ДАЄ ВІДПОВІДЬ НА ПРОБНІ БАЛЬОНИ

ВАШИНҐТОН. — Елмер Дейвис, директор Уряду Военної Інформації, видав публичну заяву про статтю фашистівського редактора Ґайди про умовини замирення Італії зо Злученими Державами й Великою Британією.

Дейвис називає цю статтю початком ворожої говореної офензиви й першим відкритим закликом держав Осі до замирення. Досі німці робили тайні заходи, але публично їх заперечували. Елмер Дейвис витає публичний виступ Ґайди, бо він витягає цілу справу на публичний вид і дозваляє дати на такі заходи публичну заяву. Елмер Дейвис називає виступ Ґайди спробою держав Осі загнати клина між Обєднані Держави, а спеціяльно посварити Америку й Англію з Росією. Відповідь Елмера Дейвиса має очевидно означати, що ці заходи державам Осі не вдадуться.

Дейвис далі відкрив, що держави Осі почали свою кампанію за мир зараз, як лише прийшли перші поважні невдачі для них на східному фронті. Спеціяльно пустили вони таку пропаґанду на американських біржах, але, як каже Дейвис, вона не найшла там послуху. Дейвис навів заяву одної турецької ґазети, що мовляв навіть дитина не далася би зловити на німецькі балачки, що націсти й фашисти могли би врятувати Европу перед большевизмом.

ДОМАГАЄТЬСЯ ІНВАЗІЇ НІМЕЧЧИНИ

ЛОНДОН. — Ян Масарик, чеський представник у Британії, виголосив перед зборами Англійсько - Американського Пресового Союзу промову, в котрій заявився за інвазію Німеччини аліянтськими військами. Він говорив, що поки німці не почують на власній шкірі в власному краю, що це значить війна, доти вони не позбудуться охоти до війни.

ОДНОГО ВОРОГА ДЕ ҐОЛЯ МЕНШЕ

АЛЖІР. — З уряду ґенерала Жірода усунено дотеперішнього міністра внутрішніх справ і пропаґанди, Жана Ріґода, котрий був одним з найдіяльніших опонентів ґенерала Де Ґоля. Свого часу він працював при консервативнім часописі в Парижі.

Його уряд відай розділять на два: пропаґанди й внутрішніх справ.

СЕКРЕТАР ВІЙНИ ФРЕНК НАКС оглядає японські позиції на Ґвадалканалі. З ним генерал Колинс. Секретар був під японським обстрілом кілька разів.

ВАЖКІ БОЇ 30 МИЛЬ ЗА ХАРКОВОМ

ЛОНДОН. — Захопивши Харків, червона армія прогнала з розмахом далі на захід і захопила Богодухів, що лежить від Харкова 31 миль на північний захід, а далі Словянське, важний залізничий узол на донецькому басені. Війська ґенерала Голікова видно мають намір захопити Конотоп, важний залізничий узол, що лежить 160 миль на північний захід від Харкова і 130 миль на північний схід від Київа.

Німецькі війська боронили завзято Словянська й цілої залізничої лінії до Лозови. Червона армія захопила теж міста: Словяносербське, 17 миль на північний захід від Ворошиловграду, останню німецьку уфортифіковану позицію на південному березі ріки Донця; далі Олексіївське, 40 миль на полудне від Харкова; Грайворон, 42 милі на північний захід від Харкова, на залізниці до Брянська. Комунікати червоної армії говорять про захоплення великої скількости военного риштунку.

Німецькі війська роблять завзяті зусилля здержати червону армію від захоплення міста Орела, столиці ґубернії. Важкі бої йдуть теж в околиці Волкова на полудне від Ленінґраду.

НІМЦІ ЩЕ НЕ ПРИЗНАЛИ ВТРАТИ ХАРКОВА.

Комунікат німецької головної команди, виданий у середу, ще не признає захоплення Харкова червоною армією, а говорить про завзятті бої німецьких військ з російськими в середині й на передмістях Харкова. Робить це головна команда, не дивлячися на те, що від кількох днів вона приготовляла німців до неприємної вістки про захоплення українського промислового центру.

Німецький комунікат говорить теж про російську офензиву на півночі, над озером Ільменом та між рікою Волковом і озером Ладоґою.

НІМЦІ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ОБОРОНИ КИЇВА.

ЛОНДОН. — Турецьке радіо подало вістку з України, що німці концентрують у Києві велику масу повзів, проти-летничих гармат і війська, збираючися видно боронити цього міста за всяку ціну. Все це військо й военний риштунок приходить зо західної Европи.

ВІДСУНЕНО АМЕРИКАНЦІВ В АФРИЦІ НА 22 МИЛІ НАЗАД.

ГОЛОВНА АЛІЯНТСЬКА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ.— Сильними ударами своїх 21. і 10. панцирних дивізій вдалося німцям відсунути американські повзові відділи на 22 милі від Сіді бу Зід аж до окраїн Сбеїтлі. На американські лінії наступають ще інші ворожі відділи від Ґафси. Внаслідок цих успіхів ворога аліянтські лінії відай відступлять аж до східних узбіч гір, що тягнуться на захід від міст Феріяна, Касерін, Сбеїтля й Усельтія.

Аліянтський спротив ворогові при помочі артилерії, панцирних відділів і бомбовиків коштував аліянтів багато втрат.

Американський уряд дивиться на невдачу американських військ як на місцевий відступ.

НІМЦІ ПРИЗНАЮТЬ ВІДСТУП ОСІ В ПІВДЕННОМУ ТУНІСІ.

ЛОНДОН. — Берлінське радіо сповістило, що війська маршала Ромеля в південному Тунісі відступили до лінії Марета „згідно з пляном".

ДЕРЖАВИ ОСІ ВТРАТИЛИ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРЮ 6 КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН. — Британські підводні човни знову завдали державам Осі поважний удар на Середземному морю, затопивши у центральній частині моря 6 кораблів держав Осі, вживаних до воження війська й военного матеріялу. Ушкоджено теж семий корабель і затоплено восьмий. У цих операціях з підводними човнами кооперували літаки.

ДЕСЯТИЙ РЕЙД НА ЛЬОРІЯН.

ЛОНДОН. — Британські літаки доконали десятого в сьому місяці рейду на французький порт Льоріян, що його німці вживають як бази для підводних човнів. Вони теж налітали на Голяндію, Бельґію, північну Францію й Німеччину.

НОВІ СОВЄТСЬКІ ПРОТЕСТИ ПРОТИ ҐЕНЕРАЛА МІХАЙЛОВИЧА.

ЛОНДОН. — Тут курсують чутки про новий совєтський протест проти зносин ґенерала Міхайловича, югославянського міністра війни, з державами Осі. Подібні закиди підношено проти нього й передше, але тепер вони роблять більше політичного клопоту, бо Міхайловіч щойно дістав відзначення від Воюючих Французів під командою ґенерала де Ґоля.

Піднесення протесту в теперішню хвилю пояснюють загально перебігом военних операцій: мовляв, коли внаслідок російської офензиви прийдеться аліянтам воювати на Балкані, тоді край операцій ґенерала Міхайловіча набере великого значіння, не тільки військового, але й політичного.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Thereе months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Від Слів до Діл

За кілька останніх днів появилася в конґресі низка резолюцій і законопроєктів, що відносяться до повоєнного світа. На перший погляд ока вони представляють розбіжні заходи.

Сенатор Джилет домагається, аби конґрес зажадав від президента ввійти в переговори з іншими Аліянтами за докладне означення Атлянтійського Чартеру. Сенатор Пепер вніс резолюцію за створення спільного комітету обох палат конґресу для негайного розгляду повоєнних проблем. Конґресмен Кі пропонує домагатися від президента Рузвелта ввійти без непотрібної проволоки в порозуміння з іншими Обєднаними Державами для забезпечення й удержання закону, порядку й мира. Конґресмен Болдвин пропонує резолюцію з домаганням до президента Рузвелта предложити конґресові плян участи Злучених Держав у мирових переговорах по добуттю перемоги.

Коли приглянутися мотивам, які заставили поодиноких авторів цих проєктів їх виставляти, то побачимо, що, якіб домагання ці проєкти не висували, вони виходять всетаки основно з подібних мотивів.

Сенатор Джилет каже: „Як справи стоять тепер, нема ґарантії, що заяви згоди, висказані в Атлянтійському Чартері, скристалізуються в чин після війни". Конґресмен Болдвин пригадує на помилку, яку зробив президент Вилсон при кінці першої світової війни, коли він не допустив конґресу до свого довіря в справі мирових переговорів. Отже конґресмени й сенатори побоюються, що по закінченню війни знову найдеться в Америці поважна ґрупа сенаторів, які не дадуть президентові піддержати ефективно заходи до заведення якогось міждержавного порядку та що Америка знову стане осторонь від інших держав, а тим самим зведе на ніщо такі заходи до заведення постійного мира. Отже мотив всіх цих розбіжних заходів в обох палатах конґресу властиво один. І виходить він із сущної небезпеки.

Ніщо й казати, що американське громадянство повинно піддержати ці розумні заходи конґресу, що випливають з такого реального зрозуміння міждержавних проблєм, бож прецінь американське громадянство повинно знати, яку велику ціну платить воно за те, що воно раз пропустило подібну нагоду в 1918. році. Своєю рішучою поставою американське громадянство може випростувати значно хребти своїх представників та заставити їх думати менше про особисті або ґрупові користи з поборювання уряду, а більше про добро тепер сущого й грядучого покоління.

ПРИХОДИТИ ДО РОБОТИ – ТОЧНО Й ПОСТІЙНО

Приходиться урядовим чинникам братися за гостріші міри супроти тих, що працюють у воєнній промисловости, а часто абсентуються, себто не приходять до роботи, чим наносять ось тій продукції необчислимі шкоди.

Очевидно, що іде тут не про втрати для фабрикантів, а про щось далеко важніше. Іде про успішне ведення війни. І про можливе скоре її закінчення, що знову означає вратування життя міліонам американських вояків. А між тими останніми можуть бути — наш син, брат, муж, чи хто там.

Ось та справа найпоганіше представляється там, де людина здорова і повинна би бути на фронті, а не є в боєвих рядах тільки тому, що працює у конечно потрібній в о є н н і й промисловости. Від такої людини можнаб вимагати, щоби вона напружувала всі сили, щоб виповнювати чесно й солідно те завдання, задля кого звільнено її від служби в армії, маринарці чи летунстві. Так воно повиннob бути. Але статистика виказує, що так не є. Ось тому треба надіятись, що в конґресі перейдуть незабаром якісь такі міри, що будуть намагатись зарадити легкодушному абсентованню у воєнній промисловости. Зокрема будуть повзяті міри супроти тих, що повинніб служити в війську. І, як заповідається, може бути заведена певна контроля щодо тих, що легкодушно опускають працю. Якщо таке буде на комусь стверджене, той буде звільнений з роботи цілковито й потягнений до військової служби.

Коли на одному тільки побережу над Пацифіком стверджено, що там втратили підприємства 10,700,000 годин людської праці через абсентовання, то вже з цього прикладу видно як на долоні, що це за страшна язва. Що так далі бути не може, це ясне.

З свого боку ми хочемо звернути увагу американсько-українському робітництву, щоби воно ось ту пекучу справу мало на увазі. Не допускаймо, щоб американсько - українській робітник, що працює в воєнній промисловости, був денебудь напятнований за те, що веде себе несолідно й опускає без потреби роботу. Треба завжди памятати, що робітник у воєнній промисловости є на важнім і відповідальнім постерунку. А крім того треба радіти, що є нагода послужити краєви, а при тому заробити пару центів на тяжку годину, яка певно прийде.

Ми сумніваємось, чи між американськими українцями є такі легкодушні люди, щоби того всього не р о з у м і л и. Та на всякий випадок згадуємо за те, бо це вважається тепер великою проблємою домашнього фронту.

Проф. М. Чубатий.

Справа Західної України

(Докінчення)

Минуле Західної України.

Від найдавніших часів Західна Україна входила в склад одноцілої української національної території та першої староукраїнської київської держави, з виїмкою Закарпатської України, що тільки під церковним оглядом у давнину було получене з Галичиною. Згадувана у літописи Нестора Червенські городи, що на короткий час дісталися під володіння Польщі — це по новим історичним дослідам не Галичина, тільки вузький пояс землі над рікою Сяном та Вепром на Холмщині.

Західна Україна доволі скоро відокремилася від Києва та вже у 12-тім столітті створилася тут доволі сильна та добре загосподарована держава, що перетривала двіста пятьдесять літ. Столицею її був спочатку Галич, а опісля місто Львів, заложене біля 1250-го року українським королем Данилом. За панування князя Льва, сина короля Данила, належала до Західно-Української Держави також Закарпатська Україна, одинокий раз в історії України.

Впродовж тих двіста пятьдесять літ Західна Україна була найкращим заборолом староукраїнської цивілізації руйнованої варварами на східній Україні. Західно - українська держава стояла у найближчій лучности зі Західною Европою; тут завелося скоро лицарське життя західно - европейських народів, а в 14-тім столітті вдирається в державне урядування навіть латинська мова. Одним словом на Західній Україні найскорше появляється найбільше маркантна риска новочасного українства, а це лучність з культурою західної Европи, що основно відріжняє духовість українського народу від російського та його цивілізації.

Від 14-го до 18-го століття Західна Україна належала до Польщі; Галичина на двіста літ скорше від Волині. Закарпатська Україна крім короткого періоду за князя Льва Даниловича все входила в склад Угорщини, одначе аж до 18-го століття мала автономію як „Руська країна". По упадку Польщі Галичина припала Австрії, Волинь Росії.

Панування Австрії над Галичиною впродовж 140 літ в порівнанню з переслідуванням у к р а ї н с ь к о г о національного життя під Росією, можна вважати лекшим. Тут в Галичині розвивалася українська культура; тут находило пристановище переслідуване українське національне життя спід Росії. Звідси теж вийшли перші кадри українського війська: Українські Січові Стрільці, боротися за визволення України спід московського панування в часі першої світової війни, але теж звідси походять старання ще царської Росії захопити Західну Україну, щоб задавити живе джерело українського самостійництва.

Західні українці в передових рядах борців за незалежність України (1917—1939).

Західне українство витиснуло поважне пятно на цілім житті українського народу, відколи він з вибухом російської революції зірвався до боротьби за волю. Західні українці були все найвірнішою ґвардією кожночасного українського уряду над Дніпром; вони були найпевнішим ядром української армії. Західні українці достарчили багато із культурних сил, що уможливляли вести культурну роботу чи теж адміністрацію держави.

По упадку центральних держав по першій світовій війні український нарід Західної України проголошує 19. жовтня 1918 року власну Західно-Українську Републику, до якої влучилася Буковина та Підкарпатська Україна. З днем Першого Листопада 1918 року влада в Галичині та на Буковині перейшла в українські руки. Одначе цей день західноукраїнської незалежности стався рівночасно початком польсько-української війни, що протривала на терені Галичини 8 місяців, а на ділі як тиха підпольна боротьба тривала аж до вибуху теперішної світової війни. Б у к о в и н а ще скорше впала в руки румунів, а Підкарпатська Україна в руки чехів.

Українська Галицька Армія, виперта за Збруч армією ґен. Галера, узброєною аліянтами, розпочала боротьбу з большевицьким наїздом на Східну Україну під кличем: „Через Київ вернемо до Львова". Не ворог, але люта зараза скосила цей квіт Західної України, оспіуваний вже народною піснею.

Під большевицькою та німецькою кормигою.

Прийшов 1939 рік, рік важкої кризи у міжнародних відносинах. Ошуканий Гітлером уряд Закарпатської України дав приказ своїй молоді підняти боротьбу за волю і цей зрив Українського Закарпаття оплачений кровю української молоді наділі розпочинає теперішну світову війну; почалася вона безнадійною боротьбою українського народу проти мадярського наїзника, протеґованого націстичним проводом Німеччини.

Західна Україна спід Польщі горячо співчувала з боротьбою закарпатських братів; молоді перекрадалися через Карпати, щоб станути в ряди відродженої невеличкої української армії. Цілий край стежив зі запертим віддихом розвою дальших подій. Мабуть від року 1918 не було такого духового підйому в Галичині, на Волині а навіть на Холмщині, як саме у ті траґічні дні. Це живий український народний орґанізм, чулий на терпіння кожної своєї частини, так живо реаґував своїм ясно всеукраїнським інстинктом самозбереження та відродження нації.

Західна Україна в останніх роках перед світовою війною навчилася вже зовсім реалістично дивитися на положення українського народу; самостійництво стало вже загальним політичним переконанням широких мас, а не тільки проводу нації. Спала до решти омана, під якою жила Західна Україна в часі так званої українізації на Радянській Україні в роках 1924—1929, що український нарід, може найти хоч примітивні можливости розвою в межах Советського Союзу. Смерть навіть такого правовірного старого большевика, як комісаря народної освіти Миколи Скрипника, переконала й простолюдина, що Советський Союз з інтернаціональною комуністичною ідеольоґією перемінився вже у Росію з російським шовінізмом. До решток вичистилися ряди нелеґальної в Польщі Комуністичної Партії Західної України з українців. На передодні світової війни комуністів - українців вже не було на Західній Україні, хиба якісь москвофільські недобитки. Не зважаючи на важке положення під Польщею протикомуністичні настрої були таки дуже сильні, може навіть сильніші від протипольські. В тім саме лежало трагічне розчарування західно - українського громадянства, що з вибухом світової війни сподівалося нових кращих можливостей будови власної держави, коли воно дісталося під найбільше зненавиджене большевицько-російське володіння знов завдяки тому самому Гітлерови, що пів року назад віддав Українське Закарпаття на різню мадярам.

Мало не півторарічна окупація Західної України большевиками принесла погром українському національному життї. „Соборність" з усією Україною в одній тюрмі народів важко відчули західні українці. Тисячі що найкращих синів Західної України пішло на Сибір, у Туркестан, на Соловки, де вони марно вигибають. Сотки молоді селянської, робітничої та інтеліґентської згинуло під стенкою, українська католицька церква найшлася в поневірці, православну приневолили вертати під московського патріярха. Могила д-ра Старосольського та десяток других стали історичним дороговказом большевицького „визволення" Західної України.

Большевицьку окупацію змінила окупація націстів зі своїми методами панів „герренфольку" і нижчих рабів словян до праці, з експльоатацією багатої української землі та „рожевими" надіями для українців, що їх земля буде попарцельована поміж усіх попихачів герренфольку — мадярів, румунів та тощо.

Чого прагне Західна Україна?

Оце треба знати усім тим, що хотілиб пересувати границі Польщі та Росії на схід чи на захід по живім організмі українського народу. Український нарід виявив кількома актами, як проголошенням Української Народної Републики над Дніпром 22. січня 1918, проголошенням Української Західно-Української Републики 19. жовтня 1918 та зреалізуванням того акту Першого Листопада 1918, вкінці обєднанням обох Українських Републик в одну демократичну Українську Народню Републику 22. січня 1919. Та найважніше, що це своє незломне бажання український нарід припечатав сотнями тисяч українського воянцтва, що кров свою проляло у боротьбі за волю Батьківщини та міліонами українських людей розстріляних та голодом виморених. Це документи найпевніші.

Всякі інші акти це події чужинецького насилля, зокрема останнє „визволення" Західної України з такимиж „Установчими Зборами", вибраними під чужинецькими штиками окупанта; вони не мають нічого спільного з волею Західної України. Хто знав настрої населення тої землі не тільки українського, але теж польського та жидівського 1939-го року до російського комунізму, той погодиться мабуть з автором тих стрічок, що при свобідним голосуванню за прилученням цеї країни до Советів не впалоб більше 10 відсотків голосів, але напевно менше. Колиж нині у політичному світі актуальною стала тільки справа Західної України, то волею подавляючої більшости людности того краю є відновити незалежність Західно-Української Народної Републики, держави не меншої від Чехословаччини чи Угорщини та дати їй, оскільки цього перший конституційний сойм Західної України забажає, змогу получитися у федерацію зі сусідними незалежними демократичними державами. У всякому випадку — хай рішить нарід, господар цеї землі.

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

46)

Хто знав би, хто тямив би про Польщу на світі, як би сини польської шляхти не зросили півкулі земної своєю кровю, не перебігли вдовж і вшир усіх країв Европи, не заповнили всіх кутів світа своїми жалями, і скаргами, і піснями, і тугою, і надіями? Якби шляхта польська не рвалась раз-у-раз до відродження вітчини, не конспірувала, не дипльоматизувала, не гибла в Сибірі та в казематах, не руйнувалася повстаннями й тисячними добровільними жертвами? Оце наш демократизм, оце правдивий, характерний польський демократизм!

— Дуже гарні слова, братику, дуже гарні! — промовив Тадзо, плещучи Калясантого по плечі, — та тільки, будь ласка, скажи нам, чи всі твої товариші демократи почуваються до тих самих думок?

— Всі чи не всі, але є й такі.

— То-то, що не тільки не всі, але можна сказати, що більша частина їх зовсім інакше думає.

— Позволю собі цьому заперечити! — живо перебив пан Калясантій. — Власне останніми часами настав основний зворот у поглядах. Не тільки демократи, але навіть соціялдемократи, це насіння наскрізь космополітичне і зразу вороже польському патріотизмови, тепер чимраз більше рішуче стають у ряди польських патріотів. А це, мої панове, кольосальна побіда власне нашої ідеї, нашого розуміння демократизму. Бо, на мою думку, це певне, що хто раз стане польським патріотом, той, думаючи льоґічно, не може бути ворогом польської шляхти, а коли тільки раз почне її толерувати, то швидко мусить дійти до того, що признає їй чільне, кермівниче й основне становище в польськім народі.

Тут демократично - шляхетські виводи пана Калясантія перервала поява Гапки й Гадини, котрі на обширних тацах несли чашки чаю, горнятка сметанки, цукор, свіже масло і всякі прибори, потрібні для підвечірку. Не забуто й про рум та вино. Пані Олімпія зараз метнулась застелювати стіл і уставляти все в порядку. Гапка й Гадина прислугували їй. Зрештою, і самі гості без усяких церемоній і лишніх запросин самі приставляли собі крісла, сідали, де кому було до вподоби, брали собі що кому смакувало. Це вже так віддавна тут було заведено: свобідне товариство, без церемоній, немов зовсім кавалєрське; хоча тут була й дама, то вона також любила цю свободу й сама чулася при ній свобідною.

Під час підвечірку розмова не то що не втихла, але стала загальнішою, живішою, більше гамірливою, хоч розприслася на кілька купок. Пані Олімпія взяла під свою опіку о. Нестора, сама подала йому склянку чаю з вином, сама розкроїла булку, помазала її маслом, сама навіть принесла маленький із горіхового дерева столик, на котрім поставила все перед о. Нестором, і пильно услугувала йому під час підвечірку. При тім і сама підвечіркувала і вміла це робити так зручно, що її майже материнська опіка над о. Нестором не так дуже впадала в очі, затим більш, що ввесь час пані Олімпія вела полушептом якусь живу розмову з о. Нестором. Вона розпитувала його, як йому подобався Едзьо й його брат, а коли о. Нестор віповів їй ні те, ні це, почала широко оповідати йому про їх матір, про їх дім, їх багатство, про красоту й посаг панночки, що мала стати їй невісткою, не забуваючи додати й того, що, на її думку, дім її і Адасів фільварок на обох паничів зробили добре враження. О. Нестор слухав усе те байдужно, хитав головою та голосно сьорбав чай із чашки; видно було, що думки його не слідять за ходом слів пані Олімпії, а тривожна хмара, що час-від-часу набігала на його чоло, свідчила, що його уява, мов ластівка довкола гнізда, кружить і літає довкола його покоїку, де він лишив незамкнене вікно від саду й дещо нехованих цінних паперів та готових грошей.

Пані Олімпія бачила це дуже добре, але їй байдуже було про турботи о. Нестора; їй хотілось мати його тут, між гістьми, і задля того вона готова була знести й його незручність та безпомічність, і його неввагу. Плян її був дуже простий і натуральний. Вона хотіла показати своїм гостям у своїм домі скромну та тиху ідиллю, гармонійне життя матери з сином і з старим духовним, що знав її чоловіка і був потрохи другом її дому. Дехто з гостей, особливо д-р Васонг, знав зрештою, що пані ґрафиня доволі діяльно опікується о. Нестором, помагає йому льокувати його капітали і зводити рахунки; кілька таких справ, і, особливо, справа вкрадених і пропалих щадничих книжечок, переходила через його руки, хоча, ясна річ, він не знав докладно суми маєтку о. Нестора й цінив його не більш, як на якихнебудь десять або пятнадцять тисяч.

Знаючи добре маєткові відносини пані Олімпії й Адася, він підозрівав, що пані ґрафиня тому панькається з тим „старим напівідіотом", що надіється чогось по його смерти, та, звісно, ці всі думки він ховав для себе, а коли молодий Дублянчик, замітивши таку делікатну дбалість пані за о. Нестора, завів про це розмову з д-ром Васонгом, той пустився перед ним гарячими словами величати щирість, доброту та великодушність пані Олімпії, котра, мовляв, причинює собі труду й заходу з цим старцем, головно, шануючи память свого чоловіка, котрий з о. Нестором був у великій приязні. А коли Дублянчик згадав про маєток о. Нестора, про котрий десь щось зачув, д-р Васонг із видом знавця сказав, що це мітольоґія, що маєток той зводиться до кількох тисяч ґульденів.

(Дальше буде).

За Тиждень

Американізм є справою розуму і чуття

Президент Рузвелт в спеціяльній заяві минулого тижня ще раз згадав, що ні один льояльний громадянин не сміє бути позбавлений можливости виконувати свої громадські обовязки.

Президент казав: „Ні одному льояльному громадянинови Злучених Держав не сміє бути відмовлено демократичного права виконувати громадські обовязки незалежно від того з якого він роду. Принцип, на основі якого створено цю країну і який завше був провідним, не те, що американізм є справою розуму і чуття; він ніколи не базувався на расовім питанню чи походженню. Добрим американцем є той, хто є льояльним до цеї країни і поділяє нашу віру в свободу і демократію. Кожний льояльний американський громадянин повинен мати можливість служити цій країні на такій праці, де його досвід може найбільше принести користи — чи то в рядах наших збройних частин, чи у воєнному виробництві, чи в сільському господарстві, чи на державній службі, чи на якій іншій праці, необхідній для воєнного зусилля”.

Звіт про воєнну допомогу

Згідно з заявою Президентської Комісії Контролі Допомог зібрано за 1942 рік ріжними організаціями в Злучених Державах поверх $28,000,000 на допомогу іншим країнам. Від 6. березня 1939 року по кінець грудня 1942 зібрано майже $80,000,000.

Найбільше дістали допомоги: Росія, Польща, Греція, Франція та Велика Британія. В списку діставших допомогу є: Альбанія, Вірменія, Бельгія, Люксембург, Чехословаччина, Данія, Естонія, Франція, Греція, Німеччина, Латвія, Литва, Голяндія, Норвегія, Палестина, Филипинські Острови, Польща, Росія, Велика Британія та Югославія.

В наведені числа не входять суми грошей, зібрані зареєстрованими організаціями, що допомагають невоюючим країнам, але ні Червоним Хрестом, ні певними релігійними групами, що провадять допомогову і доброчинну працю в межах цеї країни.

Обходимо День Народження Вашингтона працею

День 22. лютого є днем народження Джорджа Вашингтона, „Батька цієї Країни”, і першого в ряді великих національних героїв обох Америк, під проводом яких створено 20 самостійних держав Західної Півкулі. Цього року обходини того дня набирають більшого значіння.

Вперше в історії обидві Америки зединені відкритим рішенням протиставитись агресії зовні та формально заявою солідарности в обороні установ, створених прадідами ціною жертв і крови.

Нарід добре свідомий, за що вже другий рік ведеться змагання, аби розбити напасників, „вісь”. Тому рішено день народження Вашингтона обходити не як свято, але як день збільшеної праці, в якому мільйони робітників воєнної індустрії та звязаних з нею інших родів праці вкладуть свою частку в світову боротьбу з ворогами за ту справу, яку Вашингтон так хоробро і успішно провадив.

Одначе в школах мають влаштуватись обходини того дня як звичайно. Підчас таких обходин школярі пізнають життя і працю цього заслуженого героя з часів, коли творилася ця республіка.

Вони бачать його хлопцем, як він блукає вздовж берегів Гонтинг Крік, годину їзди річкою Потомак від того місця, де тепер стоїть столиця. В руках — ловецька рушниця, гостре око шукає за зайцем, бурсуком чи іншим звірем. Потім уявляється він школярам все ще хлопцем, як він наподоблює свого старшого брата, Лоренса, який щойно повернув з війни в Картагені, практикуючи з його рушницею, навчаючись воєнної штуки, до якої незабаром сам пристав як дозорчий інжинір.

Вони слідкують за ним далі, як він в 21. році життя уже як полковник командує військовими частинами, що правда британськими, але навіть тоді проявляє свої здібности, відвагу, розсудливість, завдяки яким пізніше став Головним Командуючим Кольоніяльних частин. Вони бачать його на ріжних боєвищах першої війни за незалежність Америки. На тих боєвищах він розбиває досвідчених вояків европейських воєнних кампаній, примушуючи найсильнішу з европейських держав дати його народові свободу. Він змусив великі держави світу визнати вічну незалежність Злучених Держав Америки.

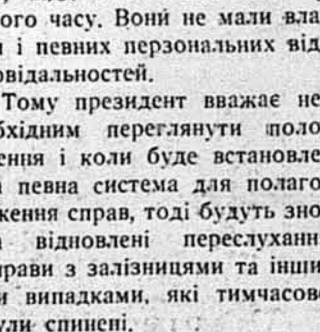
Зрештою дітям говориться про шляхетність і скромність Вашингтона, коли після осягнення воєнних завдань, він рішив відійти на спочинок до свого маєтку в Мавнт Вернон — знаний пізніше як Гонтинг Крік — доки співгромадяни не покликали його назад, щоби провадив урядом молодої республіки.

Рузвелт натискає на розгляд випадків дискримінації

В заяві, виданій минулого тижня в Білім Домі, президент Рузвелт казав, що він звернувся до голови Комісії Людської Сили, Пола МекНота, щоби вкликав конференцію провідників тих груп, що змагаються проти дискримінації на воєнній праці. Конференція має переглянути і поширити обсяг праці і права Комітету Справедливого Приняття на Працю.

Президент каже, що протягом майже двох літ той комітет і його виконавчий директор провадили надзвичайно добру працю, приміщуючи робітників на воєнну працю. Одначе праця утруднювалася з огляду на те, що члени комітету працювали добровільно, віддаючи тільки частину свого часу. Вони не мали влади і певних персональних відповідальностей.

Тому президент вважає необхідним переглянути положення і коли буде встановлена певна система для полагодження справ, тоді будуть знова відновлені переслухання справи з залізницями та іншими випадками, які тимчасово були спинені.

НАЧАЛЬНИЦЯ НОРСОК. Лютенант-полковник, Фроленс А. Бленчфілд стала недавно суперінтенданткою американського військового корпусу доглядачок.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Помилка про Два Народи Азії

Теперішня війна проти Японії поставила зовсім природно перед американським народом питання: що це за народ японці?

Відповідати на це питання взялися передусім ті американці, що знали японців з подорожей по Азії. До війни ще ці американці писали багато про Японію. Бачивши шовкові фабрики в Йокогамі, потім корабельні доки в Кобе, далі сталеві відлярні, завдяки котрим Осака виглядає як Питсбург; бачивши далі поспішні поїзди, що приходили й відходили точно, що гнали з великою скорістю, що мали їдальні, котрі подавали туристові всяку страву й напиток, до яких він привик у рідному краю; побувавши потім у роскішнім готелю Фуджіяма з гарячими купелями у підніжжю Фуджіями, „святого” вулькану японців; — це було зовсім природно, що американці приходили до переконання, що японці це народ, наскрізь подібний до американців.

Утвердили були американських туристів у тому переконанню подорожі по Китаю, що їх звичайно туристи робили після переїзду через Японію. Там вони стрічали зовсім інші умовини. Не було модерних фабрик. Зате, американці бачили, китайці ще й нині виробляють усякі річи системою домашнього промислу. Залізниці в них щоправда були, але ходили неточно. Їх готелі були примітивні, як колишні американські заїзні доми. Тому й не диво, що американці набирали переконання, що китайці це відсталий народ, наскрізь неподібний до американців. Побачивши рівночасно такі контрасти між китайцями й японцями, американці набирали ще більших симпатій до японців.

Прийшла японсько-китайська війна в 1937. році, і американці побачили два народи в світлі, відмінному від того, в якому вони звикли їх бачити. Вони побачили, що японці є брутальні, ароґантні, що вони почитають над собою одно: грубу силу. В противставленні до японців, американці побачили, що китайці чемні, повні самопосвяти, готові віддати своє життя за свободу. І американці стали розуміти, що японці подібні до американців у зовнішних добутках цивілізації, в транспорті, промислі, цивілізованій вигоді, але вони не цінять тих духових цінностей, які цінять американці. Словом, що японці старалися наслідувати, або навіть перевищати білих розумом, але не серцем.

Наступила отже в Америці поважна переоцінка двох народів Азії. Стали американці розглядати, які цінности є важніші: чи ті, за якими дивилися японці, чи ті, за якими дивилися китайці. Американці не були би собою, якби вони не признавали великої ваги демократичному духові китайського народу.

Помогли американцям у тій переоцінці пропаганди держав Осі. Китаєм і Японією німці цікавилися здавна, міркуючи добре, що з того боку може прийти для них важна підпора, або важний опір. Через те вони заздалегідь присвячували немало уваги Японії й Китаєві. Японія промовляла до них через те, бо ненаситний імперіялізм Японії робив з неї природного союзника „невдоволених держав” в Европі. Коли виникнула японська війна в Китаю, нацисти зовсім явно заявили свої симпатії по боці Японії. За нацистичним диктатом пішла по всьому світі пропаганда нацистичних агентів з обожанням Японії й плюгавленням Китаю. Японію мальовано як вершок культури, а Китай як відсталу країну, культурно ще не уформовану, супроти якої властиво про аґресію говорити не можна. Через те, що якраз такі самі аргументи підносили нацистичні агенти й супроти Злучених Держав Америки, то американцям це помогло виробити собі розумне поняття про вартість Китаю й Японії.

Давніша оцінка японців і китайців і нова їх переоцінка є для нас вимовним наочним приміром, як відбуваються подібні оцінки одного народу іншим. Вона навчає нас рівночасно, як треба глибше вглядати в національну вдачу інших народів, бо тільки глибший вгляд може показатися основою тривалої оцінки.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МИСТЕЦЬ З БОЖОЇ ЛАСКИ.

(Ремінісценції з концерту Любки Колесси у Львові).

Я не музикальний у тому розумінню, щоби музику колинебудь студіював; на ніякім інструменті не граю, але люблю вслухуватися як карпатський ліс шумить та йому акомпаніює карпатський потік, плюскаючи по камінцях. Люблю вслухуватися як серед корчів в ярах мого рідного Поділля соловейко виводить свої мистецькі трелі. Люблю гарний спів, як вияв дару Божого, вложеного у людину. Люблю теж вслухуватися в мельодії, що їх правдивий мистець видобуває з мертвого інструменту. Одначе колиб мене хтось спитав, чому це чи тамто гарне, чому це чи друге мене пориває, не вмів би-я сказати, бо я не вмію як музично образована людина перевести аналізи продукції, я не знавець музичного діла.

Пригадую собі, як наш відомий композитор, С. Людкевич, виводив так десь 10 років тому перший раз у великому мійському театрі у Львові свій могутній твір „Кавказ”. — А як вам подобався мій „Кавказ”? — питає шановний автор, стрінувши мене кілька днів пізніше на вулиці. Вибачте Пане Докторе — відповідаю — я музично необразований, як лаїк у музичній справі, одначе як такий скажу вам, я мав півтора години духової насолоди. Вслухуючися у продукцію вашої композиції, я в уяві душі бачив кавказькі гори, окутані мрякою та людською неволею, я відчував гнів поневолених і чув клич до бунту, що відгомоном понісся по кавказьких горах. Тільки це можу вам сказати. — Дякую вам за це, — відповів композитор, саме це є для мене найважніше, як людська душа приймає мою композицію.

Коли це для музичного мистця важне, то й я нині відважуся на сторінках преси відтворити мої враження з останнього перед теперішною війною львівського виступу майстра фортепіяну — піяністки Любки Колесси.

Кілька літ перед війною розійшлася по Львові вістка, що з концертом зі заграниці приїздить до Львова Любка Колесса, відома вже у широкому музичному світі як мистець-піяністка. Приїзд „українського Падеревского” став музичною сенсацією не тільки для українського, але й не-українського Львова. Цеж приїздить мистець світового імені, добутого виключно своїм таланом на музичних естрадах Віденя, Берліна, Брукселі та Лондону. В додатку для нас українців подвійне заінтересування — мистець світового імені, наша гордість, з відомого та заслуженого роду Колессів. Добути карту вступу на цю рідку у Львові імпрезу було не аби якою штукою. До тих щасливих належав і я. Та не жалію труду, бо гра мистця Любки Колесси залишилася по нинішний день у моїй души по тільки літах бурливого переживання. Заналізувати мистецтво Любки Колесси я теж не вмію, але я ще нині вичуваю ту насолоду, яку я переживав, вслухуючися у ті мельодії, що їх якимись таємними силами чарівника зуміла піяністка видобувати з мертвого, а так послушного їй інструменту. Примкнувши очі вам видавалося, що ви не то очима души бачите, але власним почуванням, десь там глибоко укритими фібрами души відчуваєте усі ті переживання композитора продукованого твору і ті ніжні як подув легкого вітерця й ті бурливі як буревій, що колись перед десятками літ вложені у безсмертні композиції Шуберта, Баха, Моцарта чи таки нашого українського майстра піяна, композитора Василя Барвінського. Тільки такий мистець як Любка Колесса уміла ті мельодії великих композиторів видобути наново на світ та ними чарувати своїх слухачів.

А ось тепер у найближчу неділю, 21. лютня, Ню Йорк теж буде мати то рідке щастя власними ушима почути мельодії Баха, Моцарта, Шопена: Скарлятія та Штравса з чужих композиторів та українського композитора Василя Барвінського в геніяльній інтерпретації Любки Колесси.

Проф. Микола Чубатий.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

З організаційної кампанії У. Н. Союзу.

В минулім тижні змагались надобре деякі відділи, щоби посунутись вперед та стати як вже не першими, то бодай на другім або третім місці. Дуже оживлену працю повели відділи 105 і 268. Цей перший змагався, щоби випередити від. 339: заняти його місце, себто стати першим у цій кампанії. Йому почасти вдалось, бо став нарівні з від. 339, так, що вони обидва мають однакове число нових членів. Значить, що першими є відділи 339 і 105. Від. 268 зробив велику несподіванку, бо з того „покутного” відділу, як ту називають, де здавалось, що годі буде дістати пару членів, сталось навпаки. По зборах, на котрих був я присутний з гол. рад. п. С. Слободяном, почалось заінтересовання кампанією і від. 268 є другим з ряду, а від. 83 третим. Також в минулім тижні вже почали працювати два найбільші відділи, а то: від. 239 і 45. Від. 45 вже догонив від. 375 щодо числа нових членів і заняв четверте місце. Отже першими відділами за минулий тиждень є відділи 339 і 105, а четвертими також два відділи 375 і 45. Від. 62 побільшив своє число в минулім тижні, придбавши пару нових членів. Від. 324 обговорював справу на своїх зборах і здається, що піде слідом за від. 268. Від. 45 також на зборах поробив великі заходи, щоб також довершити цього, що прирікли на загальних зборах в листопаді в минулім році. І колиб кожний член зробив так, як пропонував предсідник п. М. Дубас, то Филадельфія зробилаб чудо, гідне наслідування. Цей відділ починає вже надобре свою працю в цім тижні. Наступний тиждень покаже, як та рада п. М. Дубаса принялась поміж членами. Прошу филадельфійських Союзовців, щоби слідили за кампанією в наступнім тижні, бо проголошу важну несподіванку.

А. Маланчук, організатор У. Н. С.

БІНГЕМПТОН, Н. Й.

На Американський Червоний Хрест.

Заходом Громадського Комітету відбудеться дня 27. лютого в Українськім Громадськім Домі в Бінгемптоні величавий баль, з якого весь прихід піде на Американський Червоний Хрест.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

Проф. Микола Чубатий.

Духове Життя Українського Народу по Першій Світовій Війні

(Картини нової історії українського народу).

36)

15. Преса та українська книжка.

(Продовження).

г) Видавнича справа на Закарпатті.

Краще натомість стояла видавнича українська справа на Закарпатті під чехословацькою владою дарма, що національна свідомість тут була куди нижча в порівнанні з Буковиною. Закарпатські видання терпіли на ту хронічну хоробу, що в тій країні культурно розривала дітей того самого народу на два ворожі табори — себто на „язиковий вопрос". Тому теж маємо там пресу українського, московського та карпато-руського напрямку. Всеж таки і у видавничій справі українські видання стояли тут на першім місці ще перед повстанням Карпато-Української Держави. Найбільше української преси виходило в Ужгороді, наприклад, Свобода, Народня Сила, Українське Слово.

З хвилею повстання української держави на тім скравку української землі появляються тут теж урядові видання як „Урядовий Вістник Правительства Підкарпатської Руси" та „Бюлетин Пресової Служби Карпатської України". Розміри підкарпатської преси та її матеріяльна підстава були слабкі. Доволі живий книжковий видавничий рух на Підкарпатті з виразно українським напрямком розвинули оо. Василіяни, що заложили в Ужгороді власну друкарню. В році 1938/1939 на Підкарпатті виходило 17 часописів українського напрямку.

г) Українське печатане слово на еміграції.

Поважніші видавництва появлялися завдяки українській еміґрації в **Чехословаччині.** Прага стала таким видавничим осередком не тільки преси, але передовсім поважних наукових творів, що стали появлятися накладом Українського Наукового Видавничого Фонду, при Українськім Вільнім Університеті, чи теж при Подєбрадській Господарській Академії. На передодні чехословацької кризи в Чехословаччині виходило 13 українських періодичних писем, з того 10 в самій Празі.

Поза Чехословаччиною на еміґрації найрухливішим видавничим осередком українського печатаного слова була **Франція.** В Парижі виходили українські видання українською та французькою мовою як „Українське Слово", „Тризуб", "Revue de Promethe" та другі, разом 7 періодичних писем, а в Німеччині було їх 5.

Як представляється українська видавнича справа від часу першої світової війни по нині в Америці, де всеж таки зґромадилася найчисленніша українська еміґрація, яка мабуть перевищає своїм числом один міліон? Головні її частини є в **Злучених Державах Північної Америки** та Канади; менша числом та молодша українська еміґрація є в Полудневій Америці — в Бразилії та Арґентині. Даючи загальну характеристику слід ствердити одно загальне явище, що на американській землі українські видавництва виказують виразну тенденцію не до розвою, але навпаки до занепаду й то більше в Злучених Державах, де досі **видавничий рух був** живіший, ніж в Канаді, де той рух був дотепер слабший. Почитність української преси меншає. Начинає вже не оплачуватися печатати, бо круг читачів меншає. А в міру того й друковане слово стає менше інтересне та більше відчужене від українського модерного духового життя. Не входжу в причини того прикрого явища на терені Злучених Держав, стверджую тільки факт, скорого занепаду українського печатаного слова, який поступає куди скорше, ніж серед інших національних ґруп американської збірноти. Це явище ще не таке застрашаюче в Канаді; доказ, що там ті причини ще не діють з такою силою як в Злучених Державах.

Колиб так порівнати стан української видавничої справи нині в обох країнах Північної Америки, то нині та справа представлялася краще **Канаді,** ніж в Злучених Державах дарма, що там українська іміґрація в половину менше численна та менше заможна. Всеж таки ще від часу до часу появляється там якась українська книжка, а преса більша розмірами та цікавіша навіть змістом. Немов відчувається кріпкіший ще її звязок з українським життям, ніж преси в Злучених Державах.

Друге явище, що ставить українську канадську пресу вище тоїж в Стейтах, це її матеріяльна незалежність від установ, а опертя на читачах. Немає мабуть в Стейтах української ґазети, що моглаб давати прихід, а всеж таки українська преса, оперта на бизнесовій підставі, істнує ще в Канаді (Канадійський Фармер). Правда одинокий український щоденник поза українською національною територією (Свобода) таки виходить в Стейтах, а не в Канаді, але тільки завдяки опертю на багату допомогову орґанізацію, Український Народний Союз, а не завдяки матеріяльній підтримці читачів.

На терені Злучених Держав виходить нині 19 українських періодичних писем; вчислені тут також ті, що вже виходять цілком в англійській мові. В тому є один український щоденник.

Ще в році 1939 в Полудневій Америці виходило 8 українських часописів, з того 6 в Бразилії та 2 в Арґентині. Нині українська преса в Бразилії закрита, а часопись „Хлібороб", що ще животіє перейшов вже цілком на португальську мову!

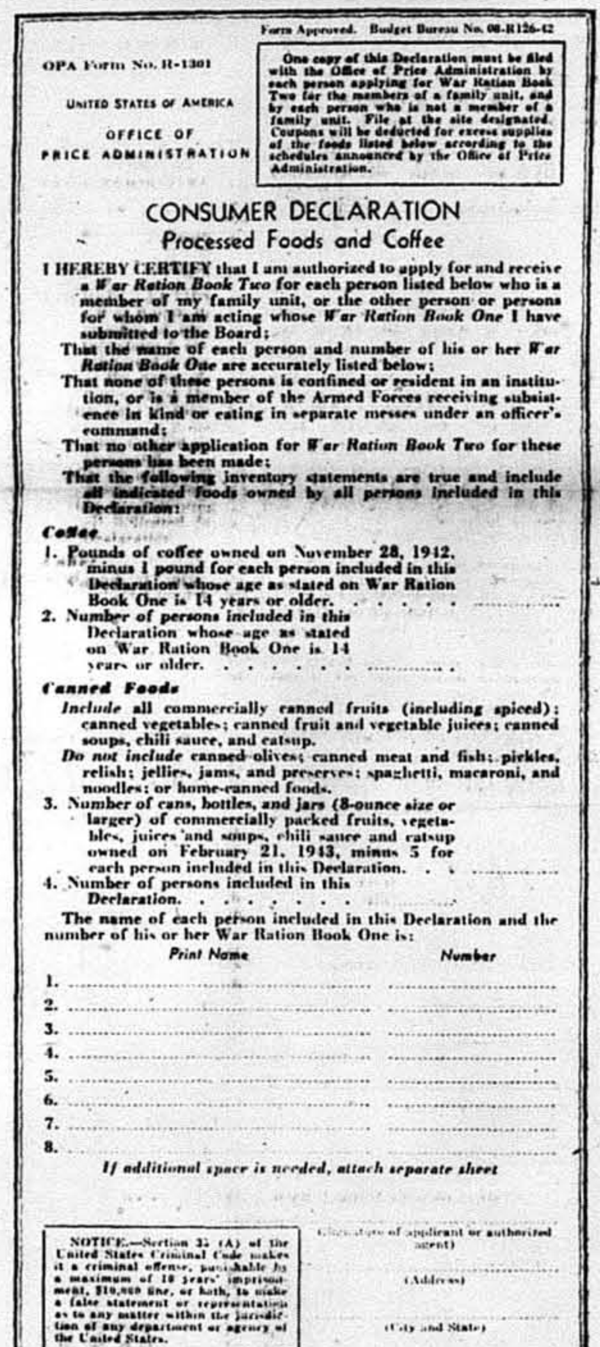
Цілу американську пресу характеризує вбожество на ориґінальність; вона до теперішної війни користала з духового старокраєвого джерела, тому і нині опинилася в доволі важкім положенні.

16. Спорт на услугах національного виховання.

Спорт у цілому світі має в першу чергу на меті фізичне виховання — здорового тіла і посередно він виховує також удха, сталить характер. Спортовець, який видобуває зі себе усі зусилля, щоб добути рекорд, сталить свою волю і в житті добувати всі зусилля до боротьби з противностями. Спортовець, який льояльно придержується у боротьбі з противником засад гри, дає поруку, що він і в житті буде триматися засад етичного поступовання, а принайменше засад принятого співжиття серед цивілізованих народів „чесної гри — fair play". Засада поступовання джентельмена, відкритої гри, а не облуди та заочного лукавства саме взята зі спортового життя.

В Україні спорт мав ще окремі завдання. Він не тільки мав гартувати фізичне здоровля української молоді, але він мав бути нагодою гуртувати її духа, бо чужі режіми окупантського володіння деінде на це не позволяли. Дальше спорт мав бути виховником не тільки тих черт характеру, що і в других народів, але ще й виховником національного українського характеру. Спорт мав заступити для української молоді теж військовий вишкіл, принайменше через здисциплінування українських юнаків, приготовити їх до майбутнього покликання у боротьбі за волю української землі.

(Дальше буде).

Form Approved. Budget Bureau No. 08-R126-42

OPA Form No. R-1301

UNITED STATES OF AMERICA

OFFICE OF PRICE ADMINISTRATION

One copy of this Declaration must be filed with the Office of Price Administration by each person applying for War Ration Book Two for the members of a family unit, and by each person who is not a member of a family unit. File at the site designated. Coupons will be deducted for excess supplies of the foods listed below according to the schedules announced by the Office of Price Administration.

CONSUMER DECLARATION

Processed Foods and Coffee

I HEREBY CERTIFY that I am authorized to apply for and receive a *War Ration Book Two* for each person listed below who is a member of my family unit, or the other person or persons for whom I am acting whose *War Ration Book One* I have submitted to the Board;

That the name of each person and number of his or her *War Ration Book One* are accurately listed below;

That none of these persons is confined or resident in an institution, or is a member of the Armed Forces receiving subsistence in kind or eating in separate messes under an officer's command;

That no other application for *War Ration Book Two* for these persons has been made;

That the following inventory statements are true and include all indicated foods owned by all persons included in this Declaration:

Coffee

1. Pounds of coffee owned on November 28, 1942, minus 1 pound for each person included in this Declaration whose age as stated on War Ration Book One is 14 years or older. . . . .
2. Number of persons included in this Declaration whose age as stated on War Ration Book One is 14 years or older. . . . .

Canned Foods

Include all commercially canned fruits (including spiced); canned vegetables; canned fruit and vegetable juices; canned soups, chili sauce, and catsup.

Do not include canned olives; canned meat and fish; pickles, relish; jellies, jams, and preserves; spaghetti, macaroni, and noodles; or home-canned foods.

3. Number of cans, bottles, and jars (8-ounce size or larger) of commercially packed fruits, vegetables, juices and soups, chili sauce and catsup owned on February 21, 1943, minus 5 for each person included in this Declaration. . . ..
4. Number of persons included in this Declaration. . . . .

The name of each person included in this Declaration and the number of his or her War Ration Book One is:

Print Name	Number
1.	....
2.	....
3.	....
4.	....
5.	....
6.	....
7.	....
8.	....

If additional space is needed, attach separate sheet

NOTICE.—Section 35 (A) of the United States Criminal Code makes it a criminal offense, punishable by a maximum of 10 years' imprisonment, $10,000 fine, or both, to make a false statement or representation as to any matter within the jurisdiction of any department or agency of the United States.

(Signature of applicant or authorized agent)

(Address)

(City and State)

„ЗАЯВА КОНСУМЕНТА"— яку має підписати ґаздиня, аби дістати пайкову книжку ч. 2.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 21. лютого, в 2. год., в галі церковній, 47 Говп Еве. Просимо членів прийти на збори, а довгуючих вирівнати свій довг. — В. Сметана, предс.; В. Бродський, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, відбуде місячні збори в неділю, 21. лютого, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Кожний член обовязково повинен прийти і заплатити свою належитість, бо тепер кожний член працює. Просимо членів принести спис, за кілько закупили воєнних бондів. Довгуючі члени мають заплатити свій довг, бо інакше будуть суспендовані. — І. Марковнч, предс.; І. Савчак, предс.; К. Миньо, кас.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 21. лютого, в годині 2. попол., в льокали У. Н. Дому 237 Говп Еве. Всіх членкиць і членів просимо прийти точно на означений час. — Петро Головачук, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. Згода, від. 358, відбуло річні збори 1. січня і вибрало отсей уряд на 1943 рік: Софія Когут, предс.; Стефанія Паливода, фін. секр.; Марія Федик, кас.; Анна Карась, рек. секр. Місячні збори відбудуться 21. лютого, в 1. годині пополудні, в У. Н. Домі, 2255 Вест 14. вул. Просимо всіх членкиць прийти на збори та виповнити свої залеглости. — Анна Карась, рек. сек.

ДЖАНСТАВН, ПА. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 11, відбудуться в неділю, 21. лютого, по Сл. Божій, в гали церковній при Мейпл Еве. На річних зборах урядники на 1943 рік лишилися ті самі: Василь Романів, предс.; Андрій Дида, кас.; Петро Сціленний, секр. Збори будуть відбуватися в першу неділю по 15-тім. Просимо членів, щоби конечно повідомили секретаря, на яку суму кожний закупив воєнних бондів. Хто з членів не може цего зробити на зборах, нехай повідомить листовно, бо секретар мусить дати звіт головному урядови. Члени, котрі позичили гроші на свої грамоти, нехай стараються сплачувати хоч процент. В цьому році починаємо кампанію приєднування нових членів, а тому, що цей рік є десятим від заложення нашого відділу, будемо обходити десять-літній ювилей, на котрий запросимо одного з головних урядників. Отже негайно до діла! Адреса секретаря: Peter Scileny, 629 Maple Ave., Johnstown, Pa. Phone: 63-632.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 21. лютого, в церковній салі, 74 Геррис Еве., в 1. годині по обіді точно. Просимо всіх членів прийти на ці збори. Пригадуємо членам, що місяць лютий є короткий, тому просимо членів доручити свої союзові вкладки не пізніше як 24. лютого. Вписуйте свої діти в ряди У. Н. Союзу. — О. Косюк, предс.; І. Кокольський, секр.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що 17. січня відбулися річні збори. Уряд позістав старий, щоб працювати надалі для добра Братства і У. Н. Союзу. Наступні збори відбудуться в неділю, 21. лютого, в 1. годині пополудні, в Українській Гали, 74 Н. Лаврел Ст. Просимо членів платити місячні вкладки в призначенім дні, а не як кому хочеться. Хто не заплатить цего місяця буде суспендований. — В. Шипула, предс.; О. Костюк, секр.-кас.

У ШЕСТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ на вічний спомин мого дорогого Мужа й нашого Батька й Діда

КОНСТАНТИНА КИРЧОВА,

що розпрощався з цим світом 19. лютого 1937 р.

Дружина АНТОНИНА.
Діти: ТЕОДОР, ОЛЬГА, МАРІЯ, АННА й ОЛЕНА.
Внуки й Внучки.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПАРАНЯ ФЕДОРІВ пошукує **КАТЕРИНУ ПАНЬКІВ** зі села Дашави, повіт Стрий, Галичина. Давніше перебувала в Ню Йорку, а останними роками в Бостоні. Хто про неї знав, або вона сама, хай голоситься на подану тут адресу: 27,-

FRANCES P. HADLEY,
2114 N. Seminary St., Chicago, Ill.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН, ч. 718. Тінь смерти.

Як Тарзан звільнив Джеґера зо своїх рук, Джеґер почав заклинатися, що він буде йому вірний і послушний.

Тимчасом, Івет заходилася коло Далбини, що її побила палюґа Джеґера.

„Подбай за мою дитину", прошептала ранена жінка. Потім здихнула й вмерла.

Джеґер тепер вдав, що йому дуже жаль. Він рахував на те, щоби цим здурити товаришів.